

184/3-26

**'Quickscan ecologisch onderzoek
realisatie varkensstal Finsterwolde'**

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van natuurwet-
en regelgeving*

**'Quickscan ecologisch onderzoek
realisatie varkensstal Finsterwolde'**

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van natuurwet-
en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan ecologisch onderzoek realisatie varkensstal Finsterwolde'
Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Status: Eindrapport

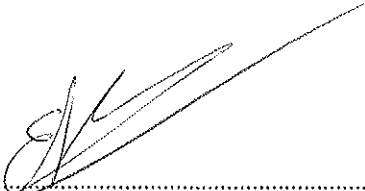
Projectcode: 07136

Datum: 30 mei 2007

Auteur: M.A. Heinen

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Opdrachtgever: LTO Noord Advies
Contactpersoon: dhr. R. Aagten

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64
F: 038 423 64 65
I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2007)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Heinen, M.A (2007). 'Quickscan ecologisch onderzoek realisatie varkensstal Finsterwolde'; inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 07-136. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Inleiding.....	3
2.2	Natuurbeschermingswet 19 ^o 8.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied.....	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora.....	5
3.3	Zoogdieren.....	5
3.4	Broedvogels.....	7
3.5	Amfibieën, reptielen en vissen.....	8
3.6	Ongewervelden.....	9
4	Geraadpleegde bronnen.....	10
Bijlagen		
I	Soortenlijst
II	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van LTO Noord Advies (contactpersoon dhr. R. Aagten) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de realisatie van een varkensstal aan de Carel Coenraadpolder 1 te Finsterwolde. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldbezoek op 25 april 2007 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermd natuurmonumenten of specifieke natuurwaarden buiten de EHS. Wel ligt het plangebied in het geheel binnen een groot ganzenfoerageergebied, maar aangezien het gaat om uitbreiding van een bestaan bouwblok zullen de plannen geen wezenlijke nadelige effecten hebben op het foerageergebied.

Mogelijk externe effecten – als gevolg van de te verwachten toenemende ammoniakuitstoot – op Habitat- en Vogelrichtlijngebied, Beschermd Natuurmonument en de EHS zijn niet meegenomen in deze rapportage. Het is raadzaam om hierover contact op te zoeken met de provincie.

Aangetroffen en te verwachten soorten.

Het plangebied is 2,79 hectare groot en bestaat op dit moment grotendeels uit akkerland, een bestaand woonhuis met een akkerbouwschuur en een aantal solitaire bomen naast en voor de schuur.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Schade aan de strikt beschermde vleermuizen zal niet optreden bij realisatie van de plannen. Er hoeft voor deze soortgroep geen ontheffing te worden aangevraagd;
- Steenmarter is aanwezig maar niet afhankelijk van de planlocatie en zal zodoende geen schade ondervinden van de plannen. Het aanvragen van een ontheffing of het nemen van compenserende en/of mitigerende maatregelen is voor Steenmarter niet aan de orde;
- Verspreid in het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten;
- Er zijn enkele algemeen voorkomende broedvogelsoorten aanwezig en te verwachten;
- In de schuur is een roestplaats aanwezig van de Kerkuil;
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Bastaardkikker zijn voortplantend en overwinterend te verwachten;
- Er zijn geen beschermde reptielen, vissen of ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en mitigerende en compenserende maatregelen

- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de kap- en/ of sloopwerkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen;
- De aanwezige roestplaats van Kerkuil is niet jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van een roestplaats is geen ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Wel wordt het aangeraden om in de nieuwe varkensstal een nestkast of geschikte opening te realiseren. Op deze wijze kan de Kerkuil de nieuwe stal ook als roest- en/of broedplaats gebruiken;
- Voor de beschermde 'algemene soorten' uit de groep van kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk;
- Zekerheidshalve raden we aan de sloop van de schuur buiten de voortplantingsperiode (15 maart – 15 augustus) van Steenmarter plaats te laten vinden;

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van LTO Noord Advies (contactpersoon dhr. R. Aagten) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de realisatie van een varkensstal aan de Carel Coenraadpolder 1 te Finsterwolde.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

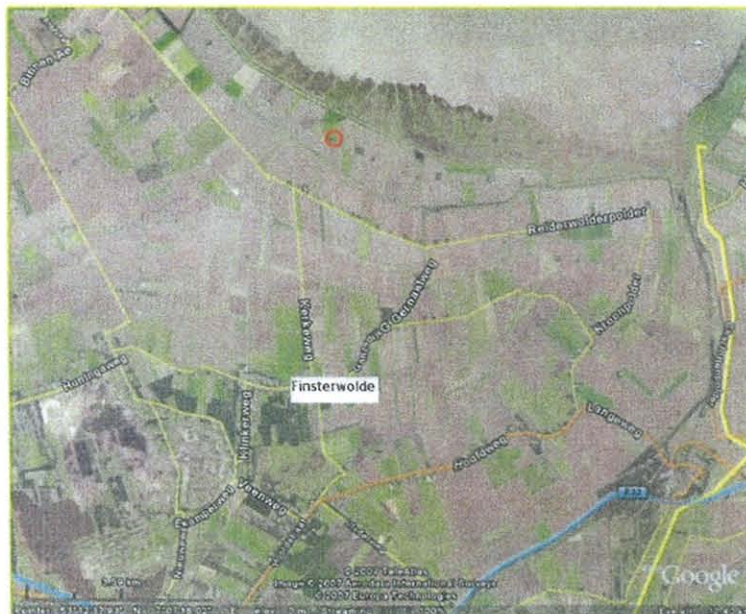
In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de herontwikkeling van de locatie en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

De planlocatie ligt aan de Carel Coenraadpolder 1 te Finsterwolde. De globale ligging van het onderzochte gebied is in figuur 1 aangegeven.

Het plangebied is 2,79 hectare groot en bestaat op dit moment grotendeels uit akkerland, een bestaand woonhuis, een akkerbouwschuur en een aantal solitaire bomen naast en voor de schuur.

Op de planlocatie zal een nieuwe varkensstal voor 9000 vleesvarkens worden gebouwd. Hierbij zullen de bestaande schuur en bomen verdwijnen. Het huidige woonhuis blijft gehandhaafd. In het nieuwe herinrichtingplan wordt de bouwkael van nieuwe aanplant van bomen en struweel voorzien.

Figuur 1: Kaart met de globale situering van het plangebied aangegeven met rode cirkel (bron: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen, vermoedelijk voorkwamen en kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde natuurwaarden soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen eventueel aan de orde zijn.

Voorliggend onderzoek heeft zich met name gericht op de effecten van de fysieke ingreep op de planlocatie en de directe omgeving. We gaan niet rekenkundig in op mogelijke indirecte en cumulatieve effecten op het milieu zoals deze bij veehouderijen en andere locaties waar dieren gestald worden, kunnen optreden als gevolg van een toenemende ammoniakuitstoot (zie tekstvak hieronder).

Ammoniakwetgeving

Effecten van de ammoniakuitstoot worden meegenomen in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). In de Wav zijn verzuringgevoelige gebieden in de PEHS aangewezen als kwetsbaar gebied. Volgens die wet krijgen bijvoorbeeld veehouderijen binnen een afstand van 250 meter van een kwetsbaar gebied (EHS) te maken met beperkingen in de ammoniakemissie bij uitbreiding of verandering. Voor Natura-2000 gebieden kunnen ook beperkingen gelden buiten de 250 m zone. Het beleid hieromtrent is volop in beweging.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn en Beschermde natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. Dit wordt ook wel 'externe werking' genoemd.

In de onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de eventuele effecten die de ruimtelijke ingreep kan hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten, tezamen ook wel Natura 2000-gebieden genoemd (Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Europese Habitatrichtlijngebieden

Het plangebied ligt ca. 600 meter van Habitatrichtlijngebied 'Waddenzee'. Dit gebied kwalificeert zich voor onderstaande habitattypen en/of soorten:

- Permanent met zeewater van geringe diepte overstroemde zandbanken;
- Estuaria;
- Bij eb droogvallende slikwadden en zandplaten;
- Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden;
- Schorren met sljkgrasvegetatie;
- Atlantische schorren;
- Embryonale wandelende duinen;
- Wandelende duinen op de strandwal ('witte duinen');
- Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen').

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten van de Habitatrichtlijn: Zeepril, Fint, Grijze zeehond en Gewone zeehond.

Door de tussenliggende afstand tot het natuurgebied en de zeedijk als fysieke belemmering, zijn directe effecten, zoals areaalverlies, in deze situatie uit te sluiten. Als gevolg van de realisatie van de varkensstal zijn geen meetbare externe effecten als verdroging en versnippering te verwachten op de natuurwaarden van de Waddenzee.

→ *Gezien de afstand zullen geen directe effecten op kwalificerende soorten en habitats van Habitatrichtlijngebied "Waddenzee" optreden. Externe effecten als verdroging en versnippering zijn ook niet te verwachten.*

Europese Vogelrichtlijngebieden

De planlocatie ligt ca. 600 meter van Vogelrichtlijngebied 'Waddenzee'. Voor ongeveer 50 soorten eenden, steltlopers, meeuwen en sterns is de Waddenzee van vitaal belang omdat hun hele populatie, of althans een aanzienlijk deel daarvan gedurende een deel van het jaar afhankelijk is van het voedsel uit het gebied. Als gevolg van de plannen vindt geen fysieke aantasting plaats van leefgebied van genoemde vogelsoorten.

- *Gezien de ligging en de terreingesteldheid van het plangebied zijn geen directe negatieve fysieke effecten op Vogelrichtlijngebied 'Waddenzee' te verwachten.*

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument 'Dollard' ligt op een afstand van ca. 600 meter ten noorden van het plangebied. Dit brakwater getijdengebied maakt onderdeel uit van de Waddenzee. Als gevolg van de plannen vindt geen fysieke aantasting plaats van Beschermde Natuurmonument.

- *Gezien de afstand en de specifieke biotoopomstandigheden worden geen directe negatieve effecten verwacht die de natuurlijke kenmerken van dit gebied wezenlijk aantasten.*

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en worden ganzen- foerageergebied en weidevogelgebied aangewezen. De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De onderzoekslocatie ligt ca. 600 meter verwijderd van de EHS (Waddenzee). De EHS kent een specifieke bescherming en ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan. Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten. De Waddenzee blijft echter behouden. Fysieke effecten als verdroging en versnippering zullen niet optreden.

- *De realisatie van de plannen vormt geen fysieke bedreiging voor het functioneren van de EHS.*

Natuur buiten de EHS

Volgens Provincie Groningen (1998) zijn voor bepaalde gebieden buiten de EHS specifieke natuurwaarden beschreven (o.a. voor ganzen en weidevogels). De planlocatie is niet aangewezen als weidevogelgebied maar ligt wel in een gebied dat is aangewezen als ganzenfoerageergebied. Aangezien het om een uitbreiding van een bestaand bouwblok met bebouwing gaat en de ligging in de nabijheid van bestaande bebouwing en infrastructuur is, zal de openheid en de rust slechts beperkt worden aangetast.

- *Er kan geconcludeerd worden dat er als gevolg van de beoogde plannen geen wezenlijke aantasting plaatsvindt van, door de provincie als zodanig aangegeven, gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.*

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldbezoek dat is uitgevoerd op 25 april 2007. Tijdens dit veldonderzoek is aandacht besteed aan o.a. de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Daarbij is beoordeeld of de volgende soortgroepen aanwezig (kunnen) zijn: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Zo is op basis van het veldbezoek, terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie "geraadpleegde bronnen") en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In het kilometerhok waarbinnen het plangebied gelegen is, zijn volgens het Natuurloket geen beschermde planten en dieren aanwezig (uitgezonderd vogels). Het kilometerhok is echter volgens de maatstaven van natuurloket niet of slecht onderzocht op de diverse soortgroepen.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen.

De vegetatie bestaat uit planten van intensief gebruikte en voedselrijke plaatsen op het erf, de akker en enkele algemene oever- en waterplanten in de sloot op de grens van het perceel.

Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst-) soorten te verwachten.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek is de schuur geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte holten en spleten die als potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen fungeren. Deze zijn niet aangetroffen. Ook de eventueel te verwijderen bomen herbergen geen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen. Zodoende kan geconcludeerd worden dat vaste verblijfplaatsen voor zowel gebouw- als boombewonende vleermuissoorten afwezig zijn.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Er zullen geen opgaande (groen)structuren verdwijnen die als migratieroute voor vleermuizen kunnen fungeren.

Potentieel foerageergebied

Gezien de ligging van het plangebied in een vrij open landschap zal dit niet of zeer beperkt door vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

- *Schade aan de strikt beschermde vleermuizen zal niet optreden bij realisatie van de plannen. Er hoeft voor deze soortgroep geen ontheffing te worden aangevraagd.*

Steenmarter

Er zijn verse en oude uitwerpselen in de open schuur gevonden van de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2). Het is niet waarschijnlijk dat Steenmarter het plangebied momenteel als vaste verblijfplaats gebruikt, omdat geen grote hoeveelheden verse uitwerpselen en voedselresten zijn aangetroffen. Binnen hun leefgebied kunnen steenmarters tientallen schuilplaatsen hebben in takkenhopen, boomholtes, dichte struwelen, op zolders en in kruipruimten. Slechts een gering aantal (3-5) hiervan wordt regelmatig gebruikt (Lange et al., 1994).

Doordat het plangebied slechts één (potentieel) geschikte schuilplaats herbergt en gezien het relatief grote oppervlakte van het leefgebied van Steenmarter (80 tot 700 hectare) is het plangebied naar verwachting slechts van beperkt belang voor de soort. Aangezien de soort mobiel is en meerdere verblijfplaatsen gebruikt is deze ook niet afhankelijk van bepaalde verblijfplaatsen. Omdat in de directe omgeving van het plangebied voldoende foerageergebied resteert zal Steenmarter geen schade ondervinden van de beoogde plannen.

Zekerheidshalve raden we aan – om eventuele schade op Steenmarter te voorkomen – de sloop van bebouwing buiten het voortplantingseizoen (half maart tot en met augustus) uit te voeren.

- *Steenmarter is aanwezig, maar niet afhankelijk van de planlocatie en zal zodoende geen schade ondervinden van de plannen. Het aanvragen van een ontheffing of het nemen van compenserende en/of mitigerende maatregelen is voor Steenmarter niet aan de orde.*

Overige zoogdieren

Er is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld langs met name de randen van de planlocatie en de huidige schuur, namelijk Bosmuis, Aardmuis, Veldmuis, Egel, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Mol, Hermelijn en Wezel.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan – indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door de werkzaamheden in het plangebied buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus) uit te voeren. De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

- *Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet geldt.*

3.4 Broedvogels

Het moment van het veldbezoek – binnen het broedseizoen van diverse vogels – was geschikt om broedvogels te inventariseren. Bovendien is op basis van terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en ‘expert judgement’ een uitspraak te doen over de (mogelijke) soortensamenstelling.

Door de aanwezigheid van enkele bomen op de planlocatie is broedbiotoop aanwezig voor vogels. Ook zijn er potentiële nestplaatsen aanwezig in de open schuur. Er zijn enkele algemeen voorkomende broedvogelsoorten als Merel, Spreeuw, Huismus (Rode Lijst categorie ‘gevoelig’), Witte kwikstaart, Zwarte roodstaart, Houtduif, Vink en Zwarte kraai aangetoond en te verwachten. Zo zijn nesten van Merel en Zwarte kraai aangetroffen in respectievelijk de open schuur en één van de bomen. In het plangebied zijn geen spechtenholten aangetroffen. Mogelijk is een deel van de akker geschikt biotoop voor weidevogels als Kievit, Scholekster en Gele kwikstaart (Rode Lijst categorie ‘gevoelig’).

Door het kappen van de jonge bomen en het slopen van de schuur kan broedgebied van bovenstaande soorten verloren gaan. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt echter niet in gevaar, omdat het hier algemeen voorkomende soorten betreft waarvoor in het plangebied veel broedgebied behouden blijft en die in de omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden hebben. Bovendien ontstaan nieuw broedgebied voor vogels in de aan te planten bomen en struweel.

Kerkuil

Volgens de huidige bewoners heeft een paartje Kerkuilen (Rode Lijst categorie ‘kwetsbaar’) tot twee/ drie jaar geleden gebroed in de open schuur. Nadat het hooi grotendeels uit de schuur is gehaald, is ook de uil als broedvogel verdwenen. Uit het onderzoek op 25 april jl. blijkt dat de schuur en de aanwezige nestkast nog wel als roestplaats worden gebruikt. Er zijn verschillende verse braakballen aangetroffen.

Een roestplaats van Kerkuil is niet jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van een roestplaats is geen ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet (Van Heusden & Vreugdenhil 2006).

Om er zeker van te zijn dat in de toekomst voldoende broed- en roestgelegenheid voor de soort aanwezig blijft, wordt het aangeraden om de nieuwe varkensstal van een nestkast of geschikte opening te voorzien. Op deze wijze kan de Kerkuil de nieuwe stal ook als roest- en/of broedplaats gebruiken.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en we wijzen u erop dat in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van late broedvogels als bijvoorbeeld Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot 15 november. Als 'beïnvloedingszone' wordt vaak een afstand van < 20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

- *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels.*

Indien gewenst bestaat er de mogelijkheid om binnen bovenstaande periodes te starten met de werkzaamheden. Middels een controle moet dan de afwezigheid van broedende vogels in en in de invloedssfeer van de plannen aangetoond zijn.

Aanlegwerkzaamheden hoeven niet altijd voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat. Daarbij kan het helpen om het ontstaan van ruigtestroken of takkenhopen te voorkomen.

3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

De bouwkegel is onaantrekkelijk voor amfibieën, omdat schuilmogelijkheden nagenoeg geheel ontbreken. In de aanwezige watergang gelegen langs de rand van het plangebied is voorplanting van algemene soorten als Bruine kikker, Bastardkikker en Gewone pad te verwachten. De waterbodem en de enigszins aanwezige ruige stukken langs met name de randen van het plangebied vormen ook (potentieel) overwinteringsgebied.

Strikt beschermde soorten zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. Op basis van de terreinkenmerken en beschikbare verspreidingsgegevens (Natuurloket en RAVON) zijn deze ook niet te verwachten in de watergang.

- *Voor de te verwachten amfibieënsoorten, die onder een laag beschermingsregime vallen, geldt automatisch vrijstelling van de verbodsbepalingen in artikel 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet en is geen ontheffing nodig.*

Wij raden het aan om rekening te houden met mogelijk aanwezige amfibieën. Effecten op amfibieën kunnen geminimaliseerd worden door eventuele werkzaamheden in het leefgebied – in deze situatie ruige randen en watergang – uit te voeren buiten de kwetsbare periode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (RAVON en Natuurloket) zijn deze ook niet te verwachten.

Vissen

Bij de intensieve bemonstering van de te watergang langs de rand van het plangebied met een schepnet is alleen de niet beschermde vissoort Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Ondanks het intensief bemonsteren van de watergang zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. De watergang blijft bovendien gehandhaafd waardoor aanwezige vissoorten geen schade zullen ondervinden.

- *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor amfibieën, reptielen en vissen niet aan de orde.*

3.6 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde insectensoorten of soorten van de Rode Lijsten aangetroffen of te verwachten. Geschikte terreinkenmerken voor beschermde insecten zijn meestal beperkt tot natuurgebieden of een specifiek vegetatietype. Dergelijke biotoopcondities ontbreken binnen het plangebied.

- *De aanvraag van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is hier voor ongewervelden niet aan de orde.*

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Broekhuizen S. et al. (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Heusden, van W.R.M. & S.J. Vreugdenhil (2006). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.
- K. Kapteyn (1995). Vleermuizen in het landschap; Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV/ Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Lange, R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.mininv.nl).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Provincie Groningen (1998). Witte gebieden in Groningen ingekleurd. Notitie over het natuur- en landschapsbeleid buiten de EHS.
- Provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Sparreboom (red.) 1981. De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: SOORTENLIJST

Soort	Terreingebruik /Aantal	Status
-------	------------------------	--------

> FLORA

Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst

> ZOOGDIEREN

Aardmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Bosmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Egel	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Hermelijn	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Huisspitsmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Mol	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Steenmarter	Verspreid, foeragerend	FFW - Tabel 2
Veldmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Wezel	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1

> BROEDVOGELS

Houtduif	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3
Huismuis	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3 / RL4
Kerkuil	Roestplek	FFW - Tabel 2,3 / RL3
Merel	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3
Spreeuw	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3
Vink	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3
Witte kwikstaart	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3
Zwarte kraai	Broedend	FFW - Tabel 2,3
Zwarte roodstaart	Mogelijk broedend	FFW - Tabel 2,3

> AMFIBIEEN EN REPTIELEN

Bastaardkikker	Verspreid, voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Bruine kikker	Verspreid, voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Gewone pad	Verspreid, voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1

> VISSEN

Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst

> ONGEWERVELDEN

Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijsten

Legenda soorten tabel:

Beschermingsregiem Flora- en faunawet (FFW):

Tabel 1: 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;

Tabel 2: 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan goedgekeurde gedr

Tabel 3: Soorten van Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voor
vrijstelling mogelijk is.

Tijdens hun broedseizoen zijn vogels strikter beschermd (Tabel 3) dan buiten deze periode (Tabel 2)

RL 0 t/m RL 4 verwijzen naar de status op de Rode lijsten:

0= Verdwenen; 1= Ernstig bedreigd; 2= Bedreigd; 3= Kwetsbaar; 4= Gevoelig

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (FFW) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetwijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de FFW. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de FFW:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De FFW kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de FFW. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1. 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2. 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3. 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹⁾;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de FFW een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de FFW vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www9.mininv.nl 'thema Natuurwetgeving'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

³ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna